

หมาแหงน ชื่อตบคนล้านนา

ผลจากการสร้างที่พักผ่อนหย่อนอารมณ์

หลายเดือนผ่านมาได้เล่าเรื่องต่อม ที่พักผ่อนชั่วคราวของผู้คนล้านนา มาวันนี้ได้พบกับพ่ออู๋นั่งเฝ้าดอกที่ตบหมาแหงน จึงเข้าไปนั่งคุย ทักทายตามประสาคนอยากรู้ พ่ออู๋ได้เล่าเรื่องตบหมาแหงนให้ฟังเลยนำมาเล่าต่อ

อันว่าหมาแหงน คืออาการของบรรดา

พวกเหล่าหมาหรือสุนัขทั้งหลายเงยหน้าขึ้นไปบนอากาศ หากพูดกันในภาษาไทยกลางก็กล่าวกันว่า หมาแหงนหน้า กิริยาอาการของท่านสุนัขเหล่านี้เอง ผู้คนล้านนาได้นำมาเป็นรูปแบบในการสร้างที่พักผ่อนที่เรียกกันมาตั้งแต่โบราณจนปัจจุบันว่า "ตบหมาแหงน" แปลเป็นภาษาไทยกลางว่า "กระท่อมสุนัขเงยหน้า"

การสร้างตบหมาแหงน พ่ออู๋บุญทอง เล่าว่า "ก่อนอื่นจะต้องหาที่เหมาะสมว่าจะสร้างตบที่ใด เพราะตบที่จะสร้างต้องใช้พักผ่อน นั่นก็คืออย่างน้อยๆก็ต้องถูกทิศทางลมผ่านได้ดี จะไม่สร้างตบหมาแหงนในที่อับเกินไป เวลานั้นพักผ่อนจะเกิดความอึดอัด ไม่สบายหายใจไม่คล่อง หลังจากได้ที่เหมาะสมดีแล้ว จึงหาไม้เสาที่แข็งแรง ได้ไม้จริงแก่นยิ่งดี เพราะจะนำมาทำเสาด้านหน้าสองเสา ให้มีความสูงกว่าเสาด้านหลังอีกสองเสา ทำให้การบากหัวเสาพอที่จะสอดวางไม้กลอนได้ดี ต้องกะให้เสาด้านหน้าสูงกว่าด้านหลังราวหนึ่งศอก เพราะเมื่อทำหลังคาแล้วหลังคาจะแหงนในด้านหน้า และลดต่ำลงในด้านหลังวางกลอนจนทั่วหลังคา น้ำตองหรือหย้าคามามุงให้เทลาดเอียงไปตามแนวทางที่วางไว้ ก็จะได้โครงตบหมาแหงน หลังจากนั้นจึงหาไม้มาตีคร่าวยึดเสาทั้งสี่ต้นเข้าด้วยกัน ทำแท่นนั่งหรือแท่นคล้ายเตียงให้เต็มพื้นที่ห้องสี่เหลี่ยมสำหรับเป็นที่นั่งพักผ่อน ก็จะได้ตบหมาแหงนดังที่ต้องการ"

จากการสังเกตตบหมาแหงนของพ่ออู๋ คงสร้างมานานหลายปีแต่ก็ยังคงความแข็งแรง พ่ออู๋ใช้ตบหมาแหงนนั่งจักดอก เผลอดอกसानไซตักปลา สานตุ้มเหยียน (อีจู้) เศษไม้เศษดอกที่เหลือนำไปเป็นที่รองรังไข่ให้ไก่ได้ไข่โดยปราศจากรังไร เพราะเศษไม้มีกลิ่น รังไรไม่

มารบกวน ตบหมาแหงนจึงเป็นเป็นสถานที่ทำงานหารายได้ของพ่ออู๋ ตกเย็นหรือบ่ายสายลมอ่อนโยนมา พ่ออู๋นอนหลับปุ๋ย...ปุ๋ย...เย็นสบายในตบหมาแหงน ค่ำลงพอได้เวลา

คาบแก้ว บรรดาเหล่าลูกหลานพากันมานั่งในตบหมาแหงนกันเป็นประจำ พอให้เหล่าโล

คลายความเหนื่อยพร้อมกับกัดหนังควายจีแกล้มเหล้าให้หายขาดคอ บางเวลาแม่อู๋มานั่งคุยด้วย คนเฒ่าหลายๆคนมานั่งเสวนา เล่าเหตุการณ์ในหมู่บ้าน แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและกัน

ในตบหมาแหงน จะใช้เป็นที่รองรับบรรดาแขกที่มาร่วมทำบุญ โดยเฉพาะหน้าเทศกาลก๋วยสลาก หรือทานสลากกัณฑ์ จะเป็นที่รื่นเริงสนุกสนานในบรรดาหมู่ญาติมิตรแก้วสหายค้ำ

กินบุญสุนทานกันไป ในบรรยากาศที่เรียกกันว่า ตบ..หมา..แหงน..

แหล่งข้อมูล สัมภาษณ์เจ้าของตบหมาแหงน อายุ 72 ปี จำนวน 1 คน

ภาพ พ่ออู๋กับตบหมาแหงน บ้านม่วงเขียว อ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่

โดย...นิคม พรหมมาเทพย์

พ่ออู๋กับตบหมาแหงน